

Sul y Cofio

Roeddwn yno,
ac rwy'n ymbil arnoch,
peidiwch
peidiwch
PEIDIWCH
â gadael i hyn ddigwydd eto!

EMYNAU

Gyda dy gymorth di yn unig y daw y byd i drefn:

Llefara, Iôr, nes clywo pawb
dy awdurdodol lais,
a dyro iddynt ras i wneud
yn ôl dy ddwyfol gais.

R. J. Derfel (*Caneuon Ffydd*: 234)

Nodweddion y deyrnas yn y galon unigol ydi man cychwyn byd gwell:

O doed dy deyrnas, nefol Dad,
yw'n gweddi daer ar ran pob gwlad;
dyfodiad hon i galon dyn
a ddwg genhedloedd byd yn un.

T. Elfyn Jones (*Caneuon Ffydd*: 242)

Ein pechod ni ydi'r rhwystr, felly dilea ein pechodau a goleua ein bywydau:

Tydi a wyddost, Iesu mawr,
am nos ein dyddiau ni;
hiraethwn am yr hyfryd wawr
a dardd o'th gariad di.

John Roberts (*Caneuon Ffydd*: 810)

Duw yr holl genhedloedd, chwiliwn am y cymod sy'n cyfannu:

Gwrando di, O Dduw'r cenhedloedd,
 ar ddeisyfiad teulu'r llawr;
 codwn lef o fro ein trallod
 atat ti, ein Harglwydd mawr:
 doed dy gariad
 i gymodi gwledydd byd.

D. E. Williams (*Caneuon Ffydd*: 817)

Deisyfwn ar i efengyl cariad a thangnefedd gofleidio'r byd:

Efengyl tangnefedd, O rhed dros y byd,
 a deled y bobloedd i'th lewyrch i gyd;
 na foed neb heb wybod am gariad y groes,
 a brodyr i'w gilydd fo dynion pob oes.

Eifion Wyn (*Caneuon Ffydd*: 844)

Yng nghysgod y groes mae dysgu byw yn faddeugar:

O Dywysog ein tangnefedd,
 cyfaill mwya'r ddaear hon,
 gwna elynion yn gyfeillion
 heb un brad i boeni bron;
 gwrando gri ein henaid ni
 am yr hedd sydd ynot ti.

Roger Jones (*Caneuon Ffydd*: 865)

GWEDDÏAU**O fyw a gweddïo'r weddi hon fe ddaw y byd ato'i hun:**

Arglwydd gwna ni'n gyfryngau dy dangnefedd:
 I hau cariad lle bo casineb,
 I faddau lle bo cam,
 I uno lle bo ysgar,
 I blannu ffydd lle bo amheun

a gobaith lle bo digalondid.
I hau goleuni lle bo tywyllwch
a llawenydd lle bo tristwch. Amen.

Sant Ignatius o Loyola

Ar Sul y Cofio mae'n rhaid dwyn i gof y rhai a wynebodd ddiodefaint:

Cymer oddi wrthym ysbryd casineb, chwerwder, cenfigen a dialedd, a phlanna yn ein calonnau ysbryd cariad. Rho awydd ynom i fyw gyda'n gilydd mewn heddwch gan gofio a gweddio:

am y rheiny a gollodd eu bywydau mewn dau ryfel byd;
(Tawelwch)

am y teuluoedd sy'n dal i hiraethu;
(Tawelwch)

am y rheiny a anafwyd yn ddifrifol, ac a greithiwyd yn gorfforol ac yn feddylol;
(Tawelwch)

am y rheiny sydd ag atgofion chwerw ac a gamdriniwyd, a ddifriwyd ac a ddifenwyd ac a anrheithiwyd ac a ddiodefodd dan law y gelyn;
(Tawelwch)

am y rheiny sy'n dal i ddiodef o ganlyniad i ryfel.
(Tawelwch) Amen.

Graham Floyd

Arwain ni i gofio heddiw ac i osgoi dyrchafu'r rhwysgfawr:

Arglwydd Dduw, diolchwn i ti am y ddawn i gofio, er bod cofio ar adegau'n gallu bod yn boenus. Cwyd ni uwchlaw pob dim sy'n negyddol a rhwysgfawr mewn perthynas â'r dydd hwn a chyfeiria ni yn hytrach i sicrhau cymod a gwell dealltwriaeth yn ein byd. Helpa ni i ddysgu o gamgymeriadau ddoe ac ymdrechu i sicrhau yfory mwy heddychlon. Amen.

Peter Thomas

Pam, Arglwydd, yr ydym mor araf ac amharod i ddysgu gwersi?

Pwyso'n drwm yr ydym heddiw ar dy drugaredd; nid ydym deilwng o aberth y rhai a gollwyd. Cyfaddef yr ydym ein bod mor araf i ddysgu, mor barod i wylltio, i ymladd ac i ladd o hyd. Rydym wedi camddefnyddio, yn wir rydym yn dal i gamddefnyddio ein rhyddid a'n hawliau. Pechasom i'th erbyn gan fyw'n ofer a hunanol, a hynny er cymaint yr wyt ti wedi ei roi inni. Amen.

Dewi Morris

Down ger dy fron i gyffesu oherwydd ein gwendidau a'n rhan ni ym mhoenau'r byd:

Cyffeswn y pethau o'n mewn sy'n creu gwrthdaro –
 ymffrost,
 trachwant,
 eiddigedd,
 anoddefgarwch,
 ein parodrwydd i fagu cwynion bychain,
 ein hamharodrwydd i faddau,
 ein hunanoldeb a'n hesgeulustod o eraill –
 mae cymaint rydym ni'n euog ohono fel unrhyw berson arall.
 Am ein rhan ni ym mhoenau parhaus y byd,
 Arglwydd, maddau i ni. Amen.

Eirian a Gwilym Dafydd

Rho i ni ddewrder a nerth i weithio dros heddwch a hynny yn enw cymod:

Arglwydd pawb,
 rho ddoethineb i bawb sy'n gweithio am heddwch,
 fel y gellir gwarantu dyfodol sicrach i bawb.
 Rho ddewrder i'r rhai sy'n ymdrechu am gyfiawnder,
 fel y gellir goresgyn achosion o wrthdaro.
 Rho nerth i'r rhai sy'n ceisio chwalu muriau,

fel y gellir rhoi terfyn ar ymraniadau oherwydd hil, lliw, credo a diwylliant.

Lle bynnag mae rhyfel neu fygythiad rhyfel
yn parhau i aflonyddu ar fywydau,
boed i lwybr cymod gael ei ddarganfod,
a boed i gytgord gael ei sefydlu rhwng pobloedd a chenedloedd.
Arglwydd, yn dy drugaredd,
clyw ein gweddi. Amen.

Eirian a Gwilym Dafydd

ADNODAU

Y mae Duw trwy farwolaeth Iesu ar y groes wedi'n cymodi ag ef ei hun:

Oherwydd os cymodwyd ni â Duw trwy farwolaeth ei Fab pan oeddem yn elynion, y mae'n sicrach fyth, ar ôl ein cymodi, y cawn ein hachub trwy ei fywyd.

Rhufeiniaid 5: 10

Y mae Duw wedi ymddiried i ni neges y cymod:

Hynny yw, yr oedd Duw yng Nghrist yn cymodi'r byd ag ef ei hun, heb ddal neb yn gyfrifol am ei droseddau, ac y mae wedi ymddiried i ni neges y cymod.

2 Corinthiaid 5: 19

Bydd Duw, yn ôl y proffwyd Micha, yn teyrnasu mewn heddwch:

Bydd ef yn barnu rhwng cenedloedd,
ac yn torri'r ddadl i bobloedd cryfion o bell;
byddant hwy'n curo'u cleddyfau'n geibiau,
a'u gwaywffyn yn grymanau.
Ni chyfyd cenedl gleddyf yn erbyn cenedl,
ac ni ddysgant ryfel mwyach;

Micha 4: 3

Dyhead y Salmydd yw ar i'r Arglwydd fendithio ei bobl â heddwch:

Rhodded yr ARGLWYDD nerth i'w bobl!
Bendithied yr ARGLWYDD ei bobl â heddwch!

Salmu 29: 11

Bydd y rhai sy'n ceisio a chreu heddwch yn darganfod llawenydd:

Dichell sydd ym meddwl y rhai sy'n cynllwynio drwg,
ond daw llawenydd i'r rhai sy'n cynllunio heddwch.

Diarhebion 12: 20

Nod uchaf bywyd yw creu heddwch ymhlith ein gilydd:

Ceisiwch heddwch â phawb, a'r bywyd sanctaidd hwnnw nad oes modd
i neb weld yr Arglwydd hebdo.

Hebreaid 12: 14

DYWEDIADAU A THRADDODIADAU

Cynhelir Sul y Cofio ar yr ail Sul yn Nhachwedd, yr agosaf at 11 Tachwedd
sef diwedd y Rhyfel Byd Cyntaf am un ar ddeg o'r gloch ym 1918.
Dyma'r unfed awr ar ddeg ar yr unfed dydd ar ddeg o'r unfed mis ar
ddeg.

Ar y diwrnod hwn yn Llundain o gwmpas y Senotaff bydd y frenhines
yn gosod y dorch gyntaf ac yn cael ei dilyn gan Ddug Caeredin. Bydd
aelodau eraill o'r teulu brenhinol yn gosod torchau ac yna bydd arweinwyr
y gwahanol bleidiau gwleidyddol ac yn eu mysg bydd prif weinidog
Cymru. Mae'r seremoni hon wedi ei theledu ers 1946.

Yng Nghymru bydd gwasanaeth yn digwydd yng Nghaerdydd ac mewn
sawl ardal arall ledled y wlad pan fydd arweinyddion y gwahanol enwadau
yn ymgynnull. Mae'r Eglwys yng Nghymru yn rhoi pwyslais mawr ar y
digwyddiad hwn.

Dyma'r adeg o'r flwyddyn y bydd y pabi coch yn cael ei wisgo a chasglu arian i deuluoedd y rhai a arteithiwyd gan ryfel. Erbyn hyn mae mwy a mwy yn gwisgo'r pabi gwyn sy'n symbol o heddwch ac mae'r arferiad hwn yn mynd yn ôl i'r flwyddyn 1926.